ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่

กิจจา โตไพบูลย์* และ ชัยนันท์ ใจวังเย็น
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
*corresponding author e-mail : wangsingcom001@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่จัดส่งไปตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2554 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 สังกัดตำรวจตระเวนชายแดนและสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 167 โรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Log Linear Model และ Data Envelopment Analysis (DEA) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2554 คือ จำนวนนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อจำนวนครู งบประมาณทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษา และจำนวนนักศึกษาต่อห้องเรียน ส่วนระดับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่จากการประมาณสมการพรมแดนการผลิตโดยวิธีการหาเส้นห่อหุ้ม พบว่า ในภาพรวมประสิทธิภาพอันเนื่องจากขนาดการผลิตอยู่ในระดับที่สูงมีเฉลี่ยค่าเท่ากับ 0.86 นอกจากนี้พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วง Increasing return to scale (IRS) คิดเป็นร้อยละ 85.63 แสดงว่า เมื่อเพิ่มปัจจัยการผลิตเข้าไปร้อยละ 1 ผลผลิตที่ได้มากกว่าร้อยละ 1 หมายถึงใช้ปัจจัยการผลิตน้อยเกินไป ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรและเมื่อจำแนกระดับประสิทธิภาพตามสังกัด พบว่า โรงเรียนสังกัด สพม.34 มีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.947 และค่าต่ำสุดคือ โรงเรียนสังกัดสพฐ. เขต 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.599 ซึ่งสอดคล้องกับระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนขนาดไม่คงที่ (VRS) และระดับความมีประสิทธิภาพอันเนื่องจากขนาดการผลิต (SE) และมีข้อสังเกตเพิ่มเติมพบว่ามีเพียงโรงเรียนสังกัดสพฐ.เขต 2 สพฐ.เขต 4 และสพฐ.เขต 6 ที่มีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยต่ำสุดที่ต่ำกว่า 0.500 คือเท่ากับ 0.319 0.443 และ 0.334 ตามลำดับ แสดงว่าทั้ง 3 สังกัดควรมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนทางด้านการจัดการศึกษา เมื่อจำแนกตามแหล่งที่ตั้ง พบว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาลทั้งภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) ผลตอบแทนต่อขนาดไม่คงที่ (VRS) และการเกิดความมีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากการผลิต (SE) ดังนั้น สถานศึกษาที่อยู่ในเขตท้องถิ่นทุรกันดารที่มีภูเขาสูง การเดินทางยากลำบาก ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ระบบการคมนาคมยังไม่ดีเท่าใดนัก และยังขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงควรให้ความสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือ ติดตาม และสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลตอบแทนต่อขนาดการผลิต

to scale (CRS) หรือมีการใช้ปัจจัยการผลิตในระดับที่เหมาะสม และมีโรงเรียนร้อยละ 5.99 ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตมากเกินไปหรืออยู่ในช่วง Decreasing return to scale (DRS) และเมื่อจำแนกระดับประสิทธิภาพตามสังกัด พบว่า โรงเรียนสังกัด สพม. 34 มีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.947 และค่าต่ำสุดคือ โรงเรียนสังกัดสพฐ.เขต 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.599 ซึ่งสอดคล้องกับระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนขนาดไม่คงที่ (VRS) และระดับความมีประสิทธิภาพอันเนื่องจากขนาดการผลิต (SE) และมีข้อสังเกตเพิ่มเติมพบว่ามีเพียงโรงเรียนสังกัดสพฐ.เขต 2 สพฐ.เขต 4 และสพฐ.เขต 6 ที่มีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยต่ำสุดที่ต่ำกว่า 0.500 คือเท่ากับ 0.319 0.443 และ 0.334 ตามลำดับ แสดงว่าทั้ง 3 สังกัดควรมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนทางด้านการจัดการศึกษา สุดท้ายเมื่อจำแนกตามแหล่งที่ตั้ง พบว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาลทั้งภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) ผลตอบแทนต่อขนาดไม่คงที่ (VRS) และการเกิดความมีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากการผลิต (SE) จะเห็นได้ว่า สพฐ.เขต 2 สพฐ.เขต 4 และสพฐ.เขต 6 ยังมีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยต่ำสุดที่ต่ำกว่า 0.500 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก สพฐ.เขต 2 สพฐ.เขต 4 และสพฐ.เขต 6 อยู่ในเขตอำเภอรอบนอกของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สพฐ.เขต 2 ประกอบด้วยอำเภอสันทราย อำเภอพร้าว อำเภอสะเมิง อำเภอแม่แตง และอำเภอแม่ริม สพฐ.เขต 4 ประกอบด้วยอำเภอดอยหล่อ อำเภอแม่วาง อำเภอหางดง อำเภอสารภี และอำเภอสันป่าตอง และสพฐ.เขต 6 ประกอบด้วยอำเภอจอมทอง อำเภอแม่แจ่ม และอำเภอกัลยาณิวัฒนา ซึ่งอำเภอเหล่านี้อยู่ในเขตท้องถิ่นทุรกันดารที่มีภูเขาสูง การเดินทางยากลำบาก ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ระบบการคมนาคมยังไม่ดีเท่าใดนักและยังขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรให้ความสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือ ติดตามและสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้และที่ต้องขอบคุณเป็นพิเศษ คือ สถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ทักษิณา ธีรภาพกุล. 2547. ต้นทุนและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนรัฐและเอกชนและการมีส่วนช่วยของการศึกษาต่อความเติบโตทางเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์ และจารึก สิงหปรีชา. 2549. วิธีการวัดและข้อจำกัดของวิธีการวัดประสิทธิภาพ (Efficiency Measurement Approaches and Its Limitations). วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ปีที่ 13 (ฉบับที่ 2): 79–99.

เพ็ญประภา เปี่ยมพุก. 2551. ประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วินัย พุทธกูล. 2538. เทคนิคการวัดประสิทธิภาพขององค์การโดยวิธี Data envelopment analysis. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 2 (ฉบับที่ 1): 113 – 120.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. 2556. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (ออนไลน์). http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550. pdf (6 พฤษภาคม 2556).

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2556. ระบบการศึกษา – ไทย. (ออนไลน์). http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=661&catid=61(6 พฤษภาคม 2556).

อรรถพล สืบพงศกร. 2555. ระเบียบวิธีการของ Data envelopment analysis (DEA) และการวัดประสิทธิภาพเชิงเทคนิค. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปีที่ 16 (ฉบับที่ 1): 43-82.

Charnes A, Cooper W.W, Rhodes E. 1978. Measuring the efficiency of decision making units. European Journal of Operational Research 2(6): 429-444.